

Vergaderjaar 2021–2022

35 925 XIX

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Nationaal Groeifonds (XIX) voor het jaar 2022

E

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 april 2022

Met deze brief informeren wij uw Kamer over de uitkomst van de tweede ronde investeringen van het Nationaal Groeifonds. Het Nationaal Groeifonds is in 2020 aangekondigd met als doel om het duurzaam verdienvermogen van Nederland te versterken. Het Nationaal Groeifonds investeert samen met initiatiefnemers in projecten die zorgen voor duurzame economische groei op langere termijn. Daar plukken wij uiteindelijk allemaal de vruchten van. Want economische groei zorgt voor meer inkomen, zodat wij met zijn allen meer te besteden hebben. En het geeft ruimte om te blijven investeren in bijvoorbeeld gezondheidszorg, onderwijs en maatregelen tegen klimaatverandering. Zonder verdere investeringen in ons duurzaam verdienvermogen zal in de toekomst een steeds groter deel van onze welvaart besteed worden aan publieke voorzieningen. Om deze op een hoog peil te houden en tegelijkertijd ook de bestedingsruimte van huishoudens te vergroten, investeert het kabinet via het Nationaal Groeifonds in het duurzaam verdienvermogen van Nederland. Daarbij geldt dat het verdienmodel van de toekomst evenwichtig moet zijn en milieu, mensen en samenleving moet respecteren. Voorstellen moeten daarom passen binnen dat verdienmodel van de toekomst.

Vorig jaar hebben we hier een eerste stap toe gezet. Op 9 april 2021 kondigde het kabinet aan 4,1 miljard euro uit te trekken voor (voorwaardelijke) toekenningen en reserveringen uit het Nationaal Groeifonds¹ op de investeringsdomeinen Kennisontwikkeling, Onderzoek, ontwikkeling en innovatie (R&D&I) en Infrastructuur. Inmiddels zijn de eerste projecten van start gegaan. Nu zetten we, door met het Nationaal Groeifonds wederom te investeren in de meest kansrijke projecten, een belangrijke tweede stap richting de verdere versterking van het duurzaam verdienvermogen.

¹ Kamerstuk 35 570-XIX, nr. I

Advies tweede ronde

Voor de tweede investeringsronde van het Nationaal Groeifonds heeft de onafhankelijke adviescommissie zich de afgelopen maanden gebogen over de 35 voorstellen die de door RVO uitgevoerde toets op de toegangspoortcriteria hebben doorstaan en naar de adviescommissie zijn doorgeleid². De adviescommissie heeft op 5 april jl. haar advies aan ons uitgebracht over welke voorstellen te bekostigen. Zij heeft de voorstellen getoetst op de invloed op het duurzaam verdienvermogen van de Nederlandse economie, maatschappelijke kosten en baten, additionaliteit aan publieke en private financiering, subsidiariteit, minimumomvang, en of het voorstel incidenteel is.

De adviescommissie heeft net als in de eerste ronde per voorstel het advies vormgegeven langs de volgende lijnen, waarbij per voorstel ook mengvormen voorkomen:

Advies om toe te kennen;

- Advies om voorwaardelijk toe te kennen. Indieners moeten aan voorwaarden voldoen om de middelen beschikbaar te krijgen;
- Advies om een reservering te maken. Indieners moeten een beter uitgewerkt of aangepast plan indienen, waarna dit opnieuw beoordeeld wordt;
- Advies om geen middelen toe te kennen.

In totaal zijn in deze ronde 28 voorstellen positief beoordeeld, waarbij de adviescommissie adviseert om deze toe te kennen, onder voorwaarden toe te kennen of een bedrag te reserveren. Het advies is om 1,317 miljard euro toe te kennen, een bedrag van 3,663 miljard euro toe te kennen onder voorwaarden en reserveringen te doen voor in totaal 1,326 miljard euro. In de onderstaande tabel vindt u het advies samengevat. In bijlage 1 staat het bedrag per voorstel. In bijlage 2A vindt u het volledige advies van de adviescommissie, waarin ook een uitgebreidere specificatie van de toekenningen is opgenomen.

Tabel 1 Bedragen per pijler (in miljoenen euro)

Pijler	Ingediend	Positief advies	Bedrag Toegekend (miljoen)	Bedrag Voorwaardelijk toegekend	Bedrag Reservering
Kennis-ontwikkeling	8	7	470	1.187	–
R&D&I	26	20	847	2.371	1.326
Infrastructuur	1	1	–	105	–
Totaal	35	28	1.317	3.663	1.326

Box 1 bevat de voorstellen die (ten dele) positief zijn beoordeeld door de adviescommissie.

Box 1: Positief beoordeelde voorstellen'

Terrein Onderzoek, ontwikkeling en innovatie (R&D&I)

De revolutie van de zelfdenkende moleculaire systemen
Duurzame MaterialenNL
Einstein Telescope
NXTGEN HIGHTECH
Photodelta
Cellulaire agricultuur
CropXR
Groeiplan Watertechnologie
NL2120, het groene verdienvermogen van Nederland
Werklandschappen van de toekomst

² Kamerstuk 35 925-XIX, nr. 10

Biotech Booster
Oncode-PACT
PharmaNL
Toekomstbestendige leefomgeving
GroenvermogenII
Nieuwe Warmte Nu!
Digitaal Ecosysteem Mobiliteit en Smart City
Digitale Infrastructuur en Logistiek
Luchtvaart in Transitie
Zero-emissie binnenvaart batterij-elektrisch

Terrein Kennisontwikkeling

Digitaal Onderwijs Goed Geregeld
Digitaliseringsimpuls onderwijs NL
Impuls Open Leermateriaal
Ontwikkelkracht
Collectief laagopgeleiden en laaggeletterden
Nationale LLO Katalysator
Opschaling publiek private samenwerking in het beroepsonderwijs

Terrein Infrastructuur

Rail Ghent-Terneuzen

In bijlage 1 vindt u tevens een korte beschrijving van de voorstellen, waarbij ook de omvang van de bekostiging van deze voorstellen wordt benoemd. Ook wordt in deze bijlage, conform de motie Heinen³, ingegaan op de raakvlakken met de Groeistrategie van het kabinet. Tevens verwijzen wij u graag naar de website www.nationaalgroiefonds.nl voor een totaaloverzicht van gehonoreerde voorstellen.

In het coalitieakkoord van 15 december 2021 is afgesproken dat het terrein Infrastructuur uit het Nationaal Groeifonds wordt gehaald. Dit geldt echter niet voor de tweede ronde die toen al in gang was gezet. Een aantal voorstellen dat is ingediend voor het terrein Infrastructuur zijn door de adviescommissie aangemerkt als innovatieve voorstellen op het gebied van energie en duurzame mobiliteit, wat hoort bij het terrein Onderzoek, ontwikkeling en Innovatie (R&D&I). Er blijft één voorstel over op het terrein van fysieke infrastructuur: Rail Gent-Terneuzen.

Besluit kabinet

Zoals beschreven in de brief over het Nationaal Groeifonds aan uw Kamer van 7 september 2020⁴, is het onafhankelijke advies van de adviescommissie zwaarwegend en in beginsel leidend in het uiteindelijke kabinetsbesluit over welke projecten uit het fonds worden gefinancierd. Het kabinet doet geen aanvullende inhoudelijke toets op de voorstellen, maar controleert of de voorgedragen voorstellen niet in strijd zijn met het kabinetsbeleid en of er voldoende budget beschikbaar is. Voorstellen waarover de adviescommissie negatief heeft geadviseerd en waarvan besloten is deze niet te financieren, komen in de huidige vorm en in deze indieningsronde niet alsnog in aanmerking voor bekostiging uit het Nationaal Groeifonds.

In lijn hiermee heeft het kabinet besloten om het advies van de adviescommissie in zijn volledigheid over te nemen. Dit betekent dat er 4,980

³ Kamerstuk 35 850-XIX, nr. 6

⁴ Kamerstuk 35 570-XIX-B, nr. 83

miljard euro aan middelen wordt toegekend en voorwaardelijk toegekend. Daarnaast wordt er, op advies van de adviescommissie, 1,326 miljard euro gereserveerd voor voorstellen die nog nadere uitwerking behoeven. Dit is meer dan de gemiddelde jaartranche van 4 miljard euro per jaar. Hier is ruimte voor omdat de eerste ronde binnen het Nationaal Groeifonds een kleiner budgettair beslag heeft gekregen dan de 4 mld. die gemiddeld beschikbaar is. Het kabinet kan hiermee het advies van de adviescommissie in zijn geheel overnemen.

Hiermee wordt wederom een belangrijke stap gezet richting het verhogen van onze toekomstige welvaart en het versterken van ons duurzaam verdienvermogen. In bijlage 2A vindt u het volledige advies van de commissie, met de overwegingen van de adviescommissie bij het advies. In bijlage 2B vindt u tevens het advies van het Centraal Planbureau, dat door de commissie is meegenomen in haar beoordeling. Ook alle andere adviezen die de commissie heeft ingewonnen bij externe experts uit binnen- en buitenland zijn gepubliceerd. Deze zijn te vinden op de website van het Nationaal Groeifonds⁵.

Het kabinet is ervan overtuigd dat de door de adviescommissie geselecteerde projecten de meest kansrijke projecten zijn die een zo groot mogelijke bijdrage kunnen leveren aan het duurzame verdienvermogen van de Nederlandse economie. Daarnaast dragen zij ook positief bij aan verscheidene grote nationale maatschappelijke opgaven, zoals het bijdragen aan verduurzaming van onze economie, het versterken van onderzoeks- en innovatie-ecosystemen en het optimaal benutten van talent.

We danken de adviescommissie zeer voor haar inzet en de onafhankelijke en deskundige beoordeling van de investeringsvoorstellen, in samenwerking met de inzet van vele deskundigen uit binnen- en buitenland. De scherpe en onafhankelijke blik van de adviescommissie waarborgt dat de voorstellen bekostigd uit het Nationaal Groeifonds daadwerkelijk de grootste kans maken om maximaal bij te dragen aan het duurzame verdienvermogen van de Nederlandse economie.

De adviescommissie deelt daarnaast een aantal geleerde lessen naar aanleiding van de tweede ronde voor toekomstige indieners om rekening mee te houden bij voorstelontwikkeling. Dit heeft enerzijds betrekking op de aansluiting op flankerend beleid en lopende Europese initiatieven. Anderzijds op de uitwerking en kwaliteit van plannen, waaronder bondiger onderbouwen met meer faseringaandacht voor de beschikbaarheid van vakmensen, valorisatie van kennis, het tegengaan van versnippering, en het in kaart brengen van cofinanciering en maatschappelijke effecten. Ook blijkt de adviescommissie vooruit naar de samenhang in de portefeuille in de derde en volgende rondes. Het kabinet verwelkomt de geleerde lessen van de adviescommissie om de kwaliteit van de investeringen en daarmee de impact verder te vergroten zeer. Daar waar het kabinet vanuit de eigen rol kan ondersteunen in het verder brengen van de lessen doen we dat zeker.

Vervolgstappen na bekendmaking

De uitkomst van de tweede ronde zal worden verwerkt in de eerste supplettoire begroting van het Nationaal Groeifonds bij de Voorjaarsnota. De toekenningen zullen leiden tot een budgetoverheveling van de middelen naar het verantwoordelijke departement. Voor de voorwaardelijke toekenningen en de reserveringen zullen eerst aangepaste voorstellen bij de adviescommissie worden ingediend, waarna de

⁵ www.nationaalgroeifonds.nl

adviescommissie het kabinet zal adviseren over een al dan niet definitieve toekenning.

Per project zullen tussen de fondsbeheerders en de ontvangende Minister afspraken worden gemaakt over de uitvoering, monitoring en evaluatie van de betreffende projecten. Zoals verzocht tijdens het wetgevings-overleg van 21 maart jl. zijn bij dezen ook de modellen voor afspraken tussen fondsbeheer en de uitvoerende departementen bijgevoegd in bijlage 5. Dit betreft algemene projectoverstijgende en projectspecifieke afspraken. Hierin worden onder andere afspraken gemaakt over beleid omtrent intellectueel eigendom en monitoring & evaluatie.

Gedurende de uitvoerende fase van de gehonoreerde voorstellen zal de adviescommissie tevens een monitoringsfunctie vervullen. De commissie zal door regelmatige rapportage de voortgang van de projecten blijven volgen om ervoor te zorgen dat het geld goed wordt besteed en de beoogde effecten worden bereikt. In lijn met het instellingsbesluit brengt de adviescommissie jaarlijks verslag uit over haar werkzaamheden. Dit verslag hebben we bijgevoegd in bijlage 4 bij deze brief. Het jaarverslag is ook openbaar te vinden op de website van het Nationaal Groeifonds (www.nationaalgroeifonds.nl). De overwegingen van de adviescommissie hierin zullen gebruikt worden bij de inrichting van de derde ronde.

Eerste ronde projecten

De adviescommissie heeft, naast het advies over de voorstellen die zijn ingediend bij de tweede ronde van het Nationaal Groeifonds, ook adviezen uitgebracht over voorstellen uit de eerste ronde. Het betreft een advies over de omzetting van voorwaardelijke toekenningen naar definitieve toekenningen van twee voorstellen en een advies over de toekenning van een voorstel waarvoor een reservering was gemaakt.

De adviescommissie adviseert om de voorwaardelijke toekenning voor het voorstel RegMed XB van 33 miljoen euro definitief toe te kennen. Eerder is al 23 miljoen euro toegekend aan RegMedXB. Hierdoor komt de totale bijdrage uit het Nationaal Groeifonds uit op 56 miljoen euro. De adviescommissie adviseert tevens om de voorwaardelijke toekenning voor het voorstel QuantumDeltaNL van 228 miljoen euro definitief toe te kennen. Eerder is al 54 miljoen euro toegekend. De totale bijdrage uit het Nationaal Groeifonds komt hiermee vooralsnog uit op 282 miljoen euro. Daarnaast staat er nog 333 miljoen euro gereserveerd voor een derde fase.

Tot slot adviseert de adviescommissie om de reservering voor het voorstel AiNed gedeeltelijk om te zetten in een toekenning. Het advies is om 116,5 miljoen euro van de gereserveerde 188 miljoen euro toe te kennen.

Deze adviezen worden in zijn volledigheid overgenomen. Deze adviezen zijn tevens in bijlage 3 toegevoegd aan deze brief.

Vooruitblik op de volgende ronde

Parallel aan deze bekostiging werken wij verder aan de vervolgrondes van het Nationaal Groeifonds. Op 14 november jl. hebben wij de Wet Nationaal Groeifonds bij uw Kamer ingediend. Deze wet is op 29 maart jl. door de Tweede Kamer aanvaard en ligt nu voor in uw Kamer. Indien deze wet voor de zomer wordt aangenomen, is de weg vrij om vanaf de derde ronde ook te gaan werken met de mogelijkheid voor bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, overheden, maatschappelijke organisaties en andere partijen om direct hun investeringsvoorstellen in te dienen bij het

Nationaal Groeifonds, via een subsidieregeling. Wij zullen u voor de zomer verder informeren over de vormgeving en het tijdpad van de derde investeringsronde. Daarbij streven wij ernaar dat het in het eerste kwartaal van 2023 mogelijk is voor zowel departementen als veldpartijen om hun voorstellen in te dienen. Wij zien uit naar de volgende ronde en de voortgang van de gehonoreerde voorstellen.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
M.A.M. Adriaansens

De Minister van Financiën,
S.A.M. Kaag